

ALBO SPELMÄN.

Innehållet i denna berättelse är ett försök av Albo Härads Hembygdsförening att skapa kunskap, samtidsdokumentation beträffande folkmusiken och låtskatten i Albo Härad. Det visar sig att det är svårt få ett grepp om historiken för den oinvigde, men nerskriven dokumentation baserad på kunskapen förmedlad av Ingrid och Christer Olsson Vitemölla, (se bilden på Ingrid o Christer ovan utanför S:a Mellby väderkvarn) och inte minst baserad på kunskapen från Christers far Erik Olsson, som var en eldsjäl i bevarande och utförande vilket framgår nedan har gjort berättelsen möjlig. Genom Ingrids och Christers

generösitet har en del mycket viktiga begrepp framförallt gällande Albo Spelmäns medlemmar, årtal m.m kunnat återges.

Folkmusikgruppen Albo Spelmän bildades 1981/1982.

Medlemmarna hade tidigare spelat i Österlens Spelmanslag och i början av 1980-talet började man mer och mer spela den lokala låtskatten från och i Albo Härad. Då kom namnet Albo Spelmän till.

Medlemmarna när gruppen bildades var Erik Olsson Vitaby, Edvin Brock Skogsdala Kivik, Edgar Olsson Glemmingebro, Susanne och Mats Brogårdh Ravlunda.

Hösten 1983 blev Ingrid och Christer Olsson Vitemölla medlemmar i gruppen efter mycket tränande under ledning av Christers far Erik Olsson. Mats Brogårdh hade då slutat p.g.a studier och Susanne Brogårdh gjorde tillfälligt uppehåll då hennes mor blivit sjuk. Alla i gruppen trakterade fiol.

Medlemsantalet utökades med Sven Westerlund och hans dotter Cathrin. Nu hade Albo Spelmän fått två klarinettister i gruppen. Tyvärr fick Sven Westerlund inte vara med i gruppen så länge eftersom han blev sjuk och gick bort. Nu var det Erik Olsson, Edvin Brock, Edgar Olsson, Susanne Brogårdh, Cathrin Westerlund, Ingrid och Christer Olsson fram till 1987 då Erik Olsson började känna av sin ålder och fick sluta sitt långa spelmansliv p.g.a sjukdom. Spelmansgänget fortsatte fram till år 1994.

Edgar Olsson som en längre tid haft besvär med sin astma slutade i gruppen. Även Edvin Brock började känna av ålderskrämpor och Susanne Brogårdh hade gift sig och flyttat till Dalby och Cathrin Westerlund hade tillträtt en kantorstjänst i Småland. Kvar i gruppen fanns nu Ingrid och Christer Olsson.

Under en tid hade Ingrid och Christer Olsson spelat parallellt med Gunilla Claeson och Peter Nilsson Brösarp. Detta hade pågått sedan 1978 då de tillsammans spelade fiol. De dansade också folkdans tillsammans i Albo Folkdanslag.

År 1990 började även dragspelaren Gert Persson Tommarp i danslaget och året 1991 träffades de alla fem regelbundet och spelade en blandad låtsamling. Albo Spelmän fortsatte i denna uppsättning. Totalt fem medlemmar varav fyra spelade fiol och en dragspel.

Omkring år 2000 utökades gänget med Yvonne och Lars-Erik Thorelli som hade flyttat ner till Ravlunda från Stockholmstrakten. Yvonne Thorelli spelade dragspel och Lars-Erik Thorelli spelade nyckelharpa. Nu bestod gruppen Albo Spelmän av sju medlemmar som fortsatte spela tillsammans fram till hösten 2003. Hösten 2003 slutade Gunilla Claeson och Peter Nilsson i Albo Spelmän, men fortsatte spela i Albo Spelmanslag som består av Gunilla Claeson, Peter Nilsson, Yvonne Thorelli, Lars-Erik Thorelli, samt sedermera dragspelaren Gunnar Persson Ravlunda. (En särskild uppföljning av Albo Spelmanslag planeras).

Albo Spelmän består i nutid av Ingrid och Christer Olsson Vitemölla, Gert Persson Tommarp, samt Yvonne och Lars-Erik Thorelli Kivik.

Albo Spelmäns låtar:

Låtarna som spelats bestod till största delen av lokal folkmusik från Albo Härad. Både Erik Olsson och Edvin Brock hade under sin spelmanstid samlat på sig stora låtskatter. Många polskor från 1800-talet spelades men även valser, mazurkor, schottisar, kadriljer, brudmarscher och mycket mer. Erik Olssons nykomponerade låtar hade en given plats i låtsamlingen.

Från året 1994 då de äldre spelmännen inte var med längre förändrades repertoaren en del. Nu spelades även de låtar som gruppen hade lärt i tradition av äldre spelmän i andra delar av Skåne. I nutid spelas låtar från hela Sverige, men den lokala låtskatten ligger mycket varmt om hjärtat.

Framträdanden:

Albo Spelmän har under alla år glädjande nog haft ett gott samarbete med Albo Härads Hembygdsförening. Detta har medfört att Albo Spelmän spelat på många olika arrangemang i hembygdsföreningens regi.

Albo Spelmän har också under årens lopp varit mycket anlitade till friluftsgudstjänster och kyrkspelningar i östra delen av Skåne från norr till söder. Några gånger på året har det också varit spel till bröllop och i några fall även begravningar. Alla medlemmar har under årens lopp mer eller mindre stått för musiken till Albo folkdanslag både på hemmaplan och vid utlandsresor.

Personfakta om Spelmännen i Albo Spelmän 1981/1982-1994:

Erik Olsson föddes 1907 på Vitemölla fiskeläge. Han kallades Erik Bagare eftersom han var son till bagaren Henrik Olsson Vitemölla, men i spelmanskretsar var han känd som Videmylle Erik. Han intresserade sig i tidig ålder för musiken och fick sina första fiollektioner av skollärare Sundell Vitemölla. Vid 12 års ålder cyklade han till Bästekille för att ta lektioner för spelmanen Otto Roland.

Vid 17 års ålder var Erik Olsson redan en skicklig spelman och hade präntat ner en gedigen låtsamling. Han spelade då den tidens dansmusik. År 1954 flyttade Erik med familj till Vitaby där han hade satsat på fruktodling och gjorde då uppehåll i sitt spel.

Albo Folkdanslag startades av Maud Joneberg år 1959. När Otto Roland som hade varit spelman från starten började bli till åldern kommen och ville ha en medhjälpare plockade Erik Olsson fram fiolen igen. Detta var i början av 60-talet. Han spelade både till Albo folkdanslag och till Gärds folkdanslag. Dessutom spelade han på åtskilliga gammeldanskurser runt om i Skåne. I många år spelade han till dans på Frostavallen där danskurser hölls i Skånedistriktets regi. Han spelade också i Österlens spelmanslag som framgått tidigare från mitten av 1960-talet fram till Albo Spelmäns bildande i början av 1980-talet. Även klassisk musik fanns på hans repetoar och spelade i Simrishamns orkesterförening från 1979.

Erik Olsson är omnämnd som en fantastisk dansspelman och spelade rytmiskt de olika karaktärerna. Erik Olsson fortsatte fram till sin död 1992 att skriva andrastämmor till sin stora låtsamling.

Edvin Brock Skogsdala föddes 1921 och dog 2005.

Edvin Brock började intressera sig för musik vid 12-års åldern. Han lärde sig själv spela fiol på gehör men på senare tid lärde han sig även spela efter notor. På 1940-talet spelade han dåtidens dansmusik ihop med dragspelaren Gert-Åke Eklund Kivik. Även Edvin Brock spelade till gammeldanskurser bl.a i Tommarps Bygdegård. Edvin Brock var också medlem i Österlens spelmanslag fram till dess Albo Spelmän startade i början av 1980-talet. Vid den tidpunkten hade Susanne Brogårdh

Ravlunda startat gruppen Albotrall som framförde lokala visor där Edvin var en av medlemmarna.

Edvin Brock och Erik Olsson spelade till Albo folkdanslag på 1980-talet. När spelmanslaget åkte till USA på turné 1989 var Edvin Brock med och spelade för laget.

Edvin Brock var också känd som en skicklig spelman.

Edgar Olsson Glemmingebro levde till år 2007. Edgar Olsson var en av grundarna från starten och deltog aktivt i Albo Spelmän fram till 1994. Ingrid och Christer Olsson mötte honom i början av 1980-talet och blev imponerade av hans fina kompspel och hans stämspel. Även Edgar Olsson spelade för folkdanslaget speciellt vid uppvisningar och utlandsresor.

Han var utöver sin skicklighet som spelman också skicklig byggare av traskofioler som var speciella för Skåne.

Edgar Olsson, Edvin Brock och Erik Olsson var en trio som ofta och med glädje spelade tillsammans.

Susanne och Mats Brogårdh Haväng, ett musikaliskt syskonpar som Ingrid och Christer Olsson träffade när Albo Spelmän började spela ihop. Susanne spelade både fiol och flöjt. Hon var även duktig på att sjunga. Under några år samlade hon in gamla visor efter intervjuer med äldre människor runt om i Albobygden och arrangerade dessa för sin grupp Albotrall som gav ut två Lp skivor åren 1983 och 1989. Susanne flyttade till gården i Dalby efter giftermål, men fortsatte köra till Albo för träningar i Albo spelmän fram till 1994. I nutid är Susanne aktiv som en av de spelmän som spelar till Tornabygdens folkdanslag.

Mats Brogårdh spelade under flera år till barn och ungdomslaget i Albo folkdanslag. Han var också en av medlemmarna i Albotrall.

Sven och Cathrin Westerlund Vik. Sven Westerlund spelade fiol och klarinett. Han var medlem i Österlens spelmanslag från starten 1965 och i Albo Spelmän från mitten av 80-talet. I Albo Spelmän spelade han endast klarinett liksom dottern Cathrin. Sven Westerlund dog efter en kort tid i Albo Spelmän. Dottern Cathrine spelade i Albo spelmän fram till 1994.

Ingrid och Christer Olsson började spela fiol 1978, samtidigt som de började dansa folkdans i Albo folkdanslag. Intresset för musiken fanns och de hade under många år lyssnat till de äldre spelmännen när de var hemma hos Christers far Erik Olsson och spelade. Spelningarna i Albo Spelmän kombinerades med många fiolkurser på Tomelilla folkhögskola. Äldre spelmän som Bror Dahlgren Bjärsjölagård, Assar Bengtsson Malmö, Johan Nilsson Löderup gav Ingrid och Christer tillfälle att lyssna och lära av deras kunskaper. Även yngre spelmän som Reine Steen delade med sig av sina kunskaper, inte minst låtar bl.a från släkten Brolin.

Det var inte bara den skånska låtskatten som intresserade utan där kom även storspelmän från Dalarna som Ole Hjort och den kände Bingsjöspelmanen Pekkös Gustav. Dessutom spelade Ingrid och Christer med Gunilla Claeson och Peter Nilsson från Brösarp.

Fr.o.m 1985 och fram till 1990 spelade Ingrid och Christer i en grupp som kallade sig Farfars Bidar under ledning av Reine Steen. Det var ett tiotal entusiaster som spelade de skånska låtarna. Farfars Bidar hade framträdande på många olika håll. Gruppen hade bl.a utbyte med spelmanslag från Göteborg och Danmark. Under tiden pågick spelningarna för Albo folkdanslag och barnlaget. I slutet på 1900-talet började Ingrid och Christer även dansa i Gärds folkdanslag. Där träffade de instruktörer från Barsebäcks folkdanslag som var duktiga

polskedansare. Intresset vaknade och de började dansa i Barsebäck med fördjupning i den gamla polskdansen och bygdedanserna. Detta ledde i sin tur till en förfrågan från deras sida om spel till deras utlandsresor.

År 2004 dansade Ingrid och Christer upp för bronsmärket i polskdans i Trångsviken Jämtland. År 2005 dansade de upp till lilla silver.

Ingrid och Christer hade liksom Stina och Lennart Jeppsson Barsebäck alltid haft en dröm om att integrera musik och dans. Detta ledde till att de började arbeta fram ett häfte med beskrivningar, dvd och låtförslag till den skånska polskdansen som blev färdigt 2005. Häftet kallades Tretakt i Skåne. Efter ytterligare tre år - 2008 hade målet att erhålla Stora Silver i polskdans i Östersund uppnåtts.

Tretakt i Skåne ledde i sin tur till att överallt de drog fram i landet på polskdanskurser frågade man efter en cd med lämplig musik till de skånska danserna. Martorn spelade då in en cd som kallades Ti dans mé Martorn.

Ingrid och Christer tycker också mycket om den norska dansen och musiken. De har under många år bevittnat den stora norska Landskappleiken och även tävlat i mindre kappleik.

I nutid spelar Ingrid och Christer i Albo Spelmän där som framgått tidigare även Gert Persson samt Yvonne och Lars-Erik Thorelli som flyttat ner från Stockholm till Österlen ingår. Utöver allt detta spelar Ingrid och Christer i en grupp som kallar sig Låtlust och som har specialiserat sig på att spela de olika polskorna i Sverige till dans.

Ingrid och Christer är dansledare för Albo folkdanslag sedan 2003 och leder också delvis polskdansen i Barsebäcks folkdanslag.

Under åren 2005 - 2010 var de ett av tre danspar i dansgruppen Trionysos. De tävlade i Llangollen Wales och intog en hedrande tredjeplats, De dansade även på Ransäterstämman och på Skansen Stockholm m.m.

**De senaste sex åren har de årligen spelat till Skånedistriktets
polskdanskurser och till kurser på Visingsö m.m.**

**Dansen och musiken har under årens lopp skänkt oss så mycket glädje och
den är en stor del av vårt liv avslutar Ingrid och Christer vid våra trevliga
och innehållsrika träffar i deras hem på Vitemölla.**